

Vedtatt resolusjon nr. 1

Klimapolitikk til å styrke Norge

Klimaendringene er en av vår tids største utfordringer. Spørsmålet er ikke om Norge skal ha en kraftfull klimapolitikk, men hvilken klimapolitikk som virker best. Bosetting i hele landet er en forutsetning for å ta i bruk naturressursene og lykkes med en grønn omstilling. Senterpartiet mener Norge har gode forutsetninger for å møte klimautfordringene. Gjennom en god klimapolitikk vil vi bruke denne omstillingen til å styrke produksjonen i fastlands-Norge, skape grønn vekst og et stort antall nye arbeidsplasser i hele Norge. Senterpartiet vil arbeide for en klimapolitikk som gir effektiv transport, matproduksjon, næringsutvikling og som gir muligheten til å leve gode liv i hele landet.

Forvaltertankegangen er et bærende prinsipp i Senterpartiet. Det betyr at hav, sjø, jord, luft og land skal overleveres til neste generasjon i en bedre tilstand. Senterpartiet har alltid jobbet for ambisiøse klimamål og tiltak som virker gjennom filosofien om at vekst ikke er å forbruke mer, men å forvalte bedre. Norge skal delta i forpliktende internasjonalt klimasamarbeid. Senterpartiet mener Norge skal ta vår del av ansvaret for å nå Paris-avtalens mål om maks 1,5 graders temperaturendring gjennom klare nasjonale mål og konkrete utslippskutt.

Klimaendringene er menneskeskapt som følge av et stort og stadig økende forbruk av fossilt karbon i form av olje, gass og kull. Samtidig er Norge i dag mer avhengig av oljepenger enn noen gang tidligere. Til tross for at regjeringen taler om omstilling og grønt skifte, er regjeringens bruk av oljepenger historisk høy og investeringene i fremtidsrettet landbasert industri fortsatt svært lave. Senterpartiet vil jobbe for en storstilt satsing på fastlandsindustri og videreføring av Norges rike naturressurser der behovet for energi skal komme direkte fra sola i form av fotosyntesen, vannkraft, solceller, jordvarme og havvind.

Tilgang på ren kraft til en konkurransedyktig pris er et viktig fortrinn for norsk industri. I tillegg besitter Norge unik kunnskap og kompetanse blant annet innen miljøteknologi. Sammen med deltakelse i det europeiske kvotesystemet gjør dette norsk industri til en viktig del av en grønn framtid. Det må satses på ny industrietablering og omstilling av eksisterende industri til lavere utslipp. Dette krever en strategisk planlegging, fellesskapsfinansiering og byrdefordeling og en langt mer aktiv statlig næringspolitikk enn i dag. Det vil være avgjørende for å få en konkurransekraft for det grønne skiftet, at det får samme forutsetninger som ble tilgodesett i oppstarten av oljeindustrien.

Den grønne kursen må gis langt bedre lønnsomhet gjennom nye rammebetingelser for det næringslivet som forvalter, produserer og foredler fornybare naturressurser med topp moderne teknologi. Statens ansvar må ikke begrenses kun til tilrettelegging gjennom generelle rammevilkår. En aktiv næringspolitikk innebærer å peke på hvilke

samfunnsmessige utfordringer man vil løse og hvordan staten og privat næringsliv kan samarbeide om å nå definerte mål. Arbeidet med industriell karbonfangst- og lagring må intensiveres. Senterpartiet ønsker en aktiv, nasjonal industripolitikk og mener at dette ikke er forenelig med nye overføringskabler for å sende kraft ut av landet.

Senterpartiet mener at en viktig del av klimaløsningen er å tenke bruk framfor vern. Menneskets bruk av jord, land og hav har stor betydning for disse arealenes evne til å lagre karbon. Vi løser derfor ikke klimaproblemet bare ved å kutte utslipp. Vi må også øke opptaket av karbon. Rovdrift på fornybare naturressurser forsterker problemet. Den omstillingen verdenssamfunnet må gjennom må derfor også innebære en ny giv for primærnæringene. Karbonopptaket i norsk skog ligger an til å bli 5,3 mill. tonn lavere i perioden fra 2010 til 2030. Som et land med store skogarealer har Norge et særlig ansvar for å sikre opptak av karbon nasjonalt. Paris-avtalen slår fast at det i andre halvdel av dette århundret må være oppnådd balanse mellom menneskeskapte utslipp og opptak av klimagasser. Oppskriften er å øke skogproduksjonen, hogge når skogen er hogstmoden og plante ny skog som tar opp karbon. Dette gir samtidig grunnlag for økt verdiskaping og nye arbeidsplasser i skogindustrien. Senterpartiet vil styrke verdikjedene som viderefører fornybare råstoff. Senterpartiet mener bruk av utenlandske treslag i Norge må være kunnskapsbasert og underlegges klar regulering. Senterpartiet går i mot regjeringas varsle forbud.

Senterpartiet mener vi ikke må se oss blinde kun på kompliserte og kostbare industrielle prosesser for å fange CO₂ når naturen allerede tilbyr en rimelig og effektiv måte å gjøre det på. Fotosyntesen er den mest effektive måten å fange CO₂ på. Det er stort potensiale i Norge for å ta opp mer CO₂ gjennom økt volum i norske skoger, effektivt utnytte biodrivstoff og bruke bioressursene på ulike måter som lagrer CO₂ over lang tid i alt fra byggematerialer, biokull til jordforbedring. I tillegg vil dette kunne kultivere større deler av landet, skape arbeidsplasser og nye næringskjeder. Effekten av disse tiltakene må komme Norge til gode i klimaregnskapene våre.

Norske matprodusenter er blant verdens mest klimavennlige med lave klimautslipp pr produsert enhet. Langsiktig arbeid med avl, husdyrhelse og fôring har gitt et framtidsrettet husdyrhold med lave utslipp. Dette arbeidet må videreføres, i tillegg må det utprøves og forskes videre på nye mulige tiltak, som metanhemmende tilsetningsstoffer i fôr. Klimatiltak som reduserer matproduksjonen vil flytte utslippene og verdiskapingen til andre land. Klimapolitikken må bidra til å sikre fortsatt livskraftig norsk matproduksjon. Utslipp fra biologiske prosesser kan ikke likestilles med fossil forurensing og skal ikke avgiftsbelegges. Senterpartiet vil jobbe for at norske matprodusenter får verktøy og økonomisk handlingsrom til å fortsette arbeidet med å redusere utslippene fra næringa.

Klimaendringene merkes allerede i de naturbaserte næringene i Norge og i resten av verden. Tørkesommeren i 2018 viste hvor krevende klimaendringene kan være for alle som lever av og med naturen. Jorda, skogen og beitedyrene er både et offer for klimaendringene og

samtidig en helt sentral del av klimaløsningen. Dette forsterker behovet for å hegne om den verdifulle matjorda og beitelandet og å styrke nasjonal matproduksjon. Senterpartiet kan aldri akseptere at svaret på klimautfordringen er redusert norsk matproduksjon. Tvert imot må både matproduksjonen på norske ressurser og selvforsyningsgraden betydelig opp.

Utslippene fra persontrafikk og transport må kuttes gjennom overgang til fornybart drivstoff på dagens kjøretøy og innfasing av utslippsfrie nye kjøretøy. Gjennom bred politisk innsats har Norge kommet langt i arbeidet med å kutte utslipp fra personbiler. Nå trengs det tiltak som monner også for resten av biltrafikken. Senterpartiet står sammen med næringslivet og miljøbevegelsen i kampen for et CO₂-fond for næringstransporten. Næringstransporten står for 2/3 av utslippene fra transportsektoren. I følge Miljødirektoratet kan et CO₂-fond bidra til å redusere utslippene fra transport med mellom 25 og 30 prosent innen 2030, noe som tilsvarer opp mot 2 mill. tonn årlig. Vi må samtidig legge til rette for at mer godstrafikk flyttes fra vei til bane og sjø. Det må legges til rette for at utspillsfrie løsninger i større grad tas i bruk på skip, sjøtransport og luftfart.

Norge står midt i en ferge- og hurtigbåtrevolusjon der ny klimavennlig teknologi rulles ut i stor fart. Dette har vært mulig som følge av klare politiske vedtak og reguleringer og fremoverlente teknologileverandører i hele landet. Til sammen er dette en viktig formel for teknologiskifte også på andre sektorer.

Klimapolitikken må være rettferdig både sosialt og geografisk. Flate avgifter rammer like hardt uavhengig av inntekt og bosted. Den tyngste økonomiske byrden ved omstilling skal ikke bæres av de som har vanskeligst tilgang til ny teknologi. Aktivt næringsliv og bosetting i hele landet er en forutsetning for å ta i bruk mange av klimaløsningene vi har i Norge. Klimapolitikken må tilpasses de ulike delene av landet og legge til rette for at alle får tilgang til klimavennlige løsninger og teknologi som både kan redusere kostnader og bidra med utslippskutt.

Hvis internasjonale miljøavtaler og kvotesystemer virker etter intensjonen vil etterspørselen etter fossile energikilder synke. Utvikling av alternative energikilder og ny fastlandsindustri må gjennomføres parallelt med at produksjonen på norsk sokkel går ned. Norsk olje slipper ut like mye klimagasser som annen olje når den forbrennes. Senterpartiet vil jobbe for at bruken av fossile energikilder etter hvert fases ut nasjonalt og globalt. Utvinningen av olje og gass må følge denne forbruksutviklingen og vi må bruke dagens inntekter målretta for å utvikle produkter som kan erstatte fossile energikilder og produkter. På samme måte kan kunnskapen om energiproduksjon og andre tekniske innovasjoner innen olje- og gassindustrien brukes for omstilling til fornybar energiproduksjon.

Omstilling til et grønnere samfunn krever et vidt spekter av tiltak og virkemidler. I dag er klimapolitikken i for liten grad utformet for samtidig å bidra til andre viktige samfunns mål. Det trengs en plan for klimaarbeidet i hver enkelt sektor. Effektive transportløsninger i hele landet, videreutvikling av landbruks- og fiskerinæringene, en offensiv nasjonal

industripolitikk basert på grønn energi og bosetting i hele landet skal være førende for valg av klimaløsninger. Vi må samtidig jobbe for å tilpasse oss klimaendringene som allerede påvirker hverdagen vår. Tørke, flom og ekstremvær er reelle utfordringer vi må tilpasse oss og jobbe for å forhindre.

Senterpartiet mener Norge er godt rustet til å møte klimautfordringene. Vi velger løsninger som passer for hele landet! I Et grønt skifte kan vi ikke drive rovdrift på våre fornybare ressurser, men slik at vi overlater dem i bedre stand til neste generasjon. Senterpartiet vil jobbe for at Norge blir et foregangsland i overgangen fra et samfunn der behovet for karbon dreies fra fossilt til fornybart. Dette innebærer økt lønnsomhet for det næringslivet som forvalter, produserer og foredler fornybare naturressurser både gjennom tradisjonelle metoder og ny teknologi.

Nå trengs en ny, grønn kurs! Det må gis langt bedre lønnsomhet – gjennom nye rammebetingelser – for det næringslivet som forvalter, produserer og foredler fornybare naturressurser med topp moderne teknologi.

Senterpartiet vil forsterke norsk klimapolitikk gjennom å:

- Opprette et CO2-fond for næringstransport etter modell fra NOx-fondet, med virkning fra 1.1.2020.
- Styrke el-nettet og bygge ut 8000 nye hurtigladdere innen 2025.
- Legge til rette for at fly som brukes på kortbanenettet drives med elektrisitet.
- Gi tilskudd til klimavennlige ferger, hurtigbåter og andre båter i næringslivet.
- Sikre at fylkeskommunene får dekket økte kostnader i samband med omlegging til utslippsfri kollektivtrafikk; ferjer, hurtigbåter og buss.
- Systematisk plan for overføring av gods fra vei til sjø i samarbeid med norske rederier og verft.
- I forhandlingene mellom jordbruksnæringen og myndighetene må avtalen baseres at tiltak som gjennomføres i jordbruket er kunnskapsbaserte, og at utslippsreduksjonene må kunne godskrives jordbruket i klimaregnskapet.
- Sørge for et bedre kollektivtilbud lokalt og regionalt som bidrar til å knytte regionene sammen.
- Kartlegging og gjennomføring av tiltak som raskt får større mengder gods over på bane. Prioritert i dette arbeidet er flere kryssingsspor og oppgradering av terminaler for å få effektive omlastningspunkter.
- Sørge for nattog-tilbud mellom Norge og de største byene i Nord-Europa slik at tog blir et reelt alternativ til fly.
- Endre målet for Avinor slik at vekstmålet blir et godt flytilbud i hele landet framfor økt vekst i flytrafikken.

- Bruke eksisterende infrastruktur der det er mulig, framfor å bygge ny, eksempelvis beholde Andøya flystasjon og bruke Torp og Rygge flyplass framfor etablering av en tredje rullebane på Gardermoen.
- Øke opptaket av karbon i skog gjennom aktiv skogpolitikk.
- Bruke inntekter fra CO2-avgiften på sokkelen til å finansiere investeringer i den skogbaserte verdikjeden.
- Bedre rammevilkårene og forbedre avskrivingsreglene for industri som videreforedler fornybart råstoff.
- Satse på produksjon av 2. generasjons biodiesel i Norge basert på norsk trevirke.
- Utarbeide en strategi for økt bruk av norsk tre i norske bygg i samarbeid med bygg- og trelastnæringa.
- Bidra til videre klimaforbedringer i jordbruket ved å øke bevilgningene til forskning og satse på prosjektet Klimasmart Landbruk som gir rådgivning tilpasset det enkelte gårdsbruk.
- Innføre et klimafond for landbruket som gir skattefordeler ved klimainvesteringer på eget gårdsbruk.
- Gjøre klimatiltak i landbruket til en del av Enovas ansvar, slik at landbruket kan få støtte til klimatiltak på linje med andre næringer, blant annet for å tilrettelegge for at landbruket når sitt selverklærte mål om å bli fossilfrie innen 2030.
- Øke opptaket av karbon i jord, blant annet gjennom bruk av biokull.
- Satse på forskning og storskala investeringer for fôrressurser basert på norske ressurser, som proteinrike planter, alger, larver og sjøgress.
- Erstatte gassturbiner på norske sokkel ved energi fra flytende vindkraft og elektrifisering.
- Gi Statnett i oppgave å utvikle et sentralnett for strøm på sokkelen tilsvarende etableringen av en felles rørinfrastruktur fra norsk sokkel.
- En lokalt forankret utbygging av vindkraft som ivaretar landskap og naturkvaliteter og eksisterende næringer og bidrar med inntekter til lokalsamfunnene. Ved utbygging på land må dette være i tråd med lokale ønsker og kommunestyrevedtak, og det må sikres nasjonalt eierskap.
- Øke produksjonen av fornybar energi ved å oppgradere eksisterende vannkraftverk, gjennom lokalt tilpassede tiltak.
- Legge til rette for en effektiv logistikk for å distribuere råvarer til biogassproduksjon.
- Realisere en verdikjede for karbonfangst og lagring med to norske fangstanlegg i drift fra 2023.
- Gi Enova oppdrag om å støtte investeringer i produksjon av fornybare produkter som erstatter fossile, eksempelvis bioraffinering og produksjon av biobaserte materialer.
- Det må settes inn ressurser for å forske og utvikle ulike verdikjeder for bioresten/-gjødselen.

- Opprette et grønt investeringselskap med minimum 10 mrd. kroner i grunnkapital for utvikling av, og strategiske investeringer i, teknologibedrifter som baserer seg på grønt (fornybart) karbon. Selskapet skal lokaliseres utenfor Oslo.
- Øke kapitalen i det statlige investeringselskapet Nysnø slik at selskapet kan øke investeringen i klimateknologi og norske industriløsninger som reduserer utslipp, bl.a. innen energi og sjøtransport.
- Bruke den offentlige innkjøpspolitikken til å øke etterspørselen etter klimasmarte løsninger og bruk av fornybare råstoff med et langsiktig mål om at dette skal bli økonomisk bærekraftig.
- Stimulere til økt satsing på havvind.
- Offentlige anskaffelser ved bygging av infrastruktur som vei og jernbane skal etterspørre fossilfrie teknologier og løsninger.
- Bedre konkurransedyktigheten til norsk hydrogen, kombinert med økte investeringer i teknologi og infrastruktur.
- Minimum halvere utslippene i transport innen 2030 og legge teknologimålene i Nasjonal Transportplan til grunn for utvikling.
- Legge til rette for økt bruk av biogass.
- Intensivere klimaarbeidet i kommuner og offentlige virksomheter gjennom økte midler til Klimasats.
- Stille krav til innfasing av fornybare og utslippsfrie løsninger for energibruken på nye oppdrettsanlegg, samt driftsfartøy og supplyskip for leite- og utvinningsløype.